

Cilvēku biomonitoringa padomes sēdes Protokols Nr. 12

Rīgā

2023. gada 22. februārī

Sanāksme notiek: Veselības ministrijā, Brīvības ielā 72, 526. telpā

Sanāksmes sākums: plkst. 15:00

Sanāksmes beigas: plkst. 16:10

Sanāksmi vada: prof. Dz.Mozgis – Padomes priekšsēdētājs, Slimību profilakses un kontroles centra direktora vietnieks sabiedrības veselības un profilakses jautājumos

Sanāksmē piedalās:

Padomes dalībnieki:

Dzintars Mozgis, Inese Mārtiņšone, Normunds Kadiķis, Anita Segliņa, Uldis Berķis, Judīte Dipāne, Māris Valdovskis.

Uzaicināti:

Kristīne Sproģe, (RSU Darba drošības un vides veselības institūts)

Protokolē: Inese Mārtiņšone, RSU Darba drošības un vides veselības institūts, Higiēnas un arodslimību laboratorijas vadītāja

Darba kārtībā:

1. Vienpadsmitā sēdes protokola apstiprināšana;
2. Cilvēku biomonitoringa jautājumu izpētes iekļaušana VPP programmā.
3. SIA "EcoLead" paredzētā svina biomonitoringa programma Kalnciemā.
4. Partnerības par ķīmisko vielu riska novērtējumu (PARC) ietvaros plānotās biomonitoringa pētniecības aktivitātes Latvijā.
5. Citi jautājumi.

Sēdes gaita:

1. Visi klātesošie padomes locekļi ir iepazinušies ar iepriekšējās sēdes protokolu un viņiem nav iebildumu. Protokols ir apstiprināts pēc noklusējuma.

2. Cilvēku biomonitoringa jautājumu izpēti iekļaušana VPP programmā
Dz.Mozgis ierosina Biomonitoringa padomei atkārtoti pieteikt vizīti pie Veselības ministra ar sarunas tēmu, kas skar Cilvēku biomonitoringa programmas nepieciešamību.
U.Berķis ziņo, ka Valsts pētījumu programmai ir piešķirta nauda laika posmā no 2023.gada līdz 2025.gadam, un sākotnējā pieteikumā ir iekļauts Biomonitorings septītajā tēmā, tāpēc jāvērtē pie Veselības ministrijas stratēģiskās vadības ar ierosinājumiem.

3. SIA "EcoLead" paredzētā svina biomonitoringa programma Kalnciemā

N.Kadiķis informē par nolietoto svina akumulatora rūpnīcas "Eco Led" attīstību Kalnciemā, kas atrodas kādreizējās ķieģeļu ražotnes teritorijā. Rūpnīcas darbības uzsākšanai ir veikts iespējama izpēti piesārņojuma ietekmes novērtējums un izstrādāts piesārņojošās darbības atļaujas projekts. Veselības inspekcijas iniciatīva bija piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumos iekļaut svina biomonitoringa veikšanu, gan ražotnē strādājošiem, gan arī ietverot Kalnciema iedzīvotājiem, un pirms darbības uzsākšanas fona monitoringu. SIA "EcoLead" izstrādāja biomonitoringa programmu, ko izvērtēja Veselības inspekcija un programmas 2.redakcija, ietverot precizējumus, ir konceptuāli saskaņota. Programmā paredzētais pārstrādes apjoms ir 15 000 t nolietoto svina akumulatoru vai to komponentu gadā, iegūstot aptuveni 8700 tonnu svina un svina sakausējumu gadā. Tā kā iedzīvotāju bažas ir par iespējamo svina nokļūšanu apkārtējā vidē, rūpnīcā ir ieviesti visi pasākumi svina piesārņojuma samazināšanai un/vai novēršanai, ko paredz Atļaujas piesārņojušai darbībai nosacījumi. Programmas realizēšanu veiks Līgumorganizācija. Paredzēts, ka minimālais respondentu kopas lielums ir 40 iedzīvotāji, kam dzīvesvieta ir Kalnciemā. Plānots veikt monitoringa izpildi līdz 2023.g. beigām, kam sekos rezultātu apstrāde. Testēšanu plānots veikt ik pēc 5 gadiem. No Veselības inspekcijas bija ieteikums SIA "EcoLead" pārstāvjiem griezties Ētikas padomē, lai akceptētu biomedicīniskos pētījumus.

4. Partnerības par ķīmisko vielu riska novērtējumu (PARC) ietvaros plānotās biomonitoringa pētniecības aktivitātes Latvijā

I. Mārtiņšone informē, ka projekta PARC plānotais laiks ir 84 mēneši no 2022-2029. g. PARC mājas lapā var iepazīties sīkāk ar aktuālo informāciju. PARC startē 27 dalībvalstīs, un iesaistītas 3 Eiropas aģentūras: EEA, EFSA, ECHA. Projekta PARC darbībai ir definētas 9 darba paketes, un RSU galvenokārt darbosies ceturtajā, sestajā un devītajā darba paketē. Patreiz notiek laboratorijas kataloga izveides, analizējot noteiktus rādītājus vidē un cilvēka organismā, lai piedalītos starplaboratoriju salīdzinošās testēšanās un pierādot laboratorijas prasmes kvalitātes nodrošināšanā. Projekta 4. un 6.paketē piedalās RSU un LU, kas vērsta uz vides sadaļu.

Plānotie pētījuma virzieni PARC aktivitātēs - populācijas pētījumi, kur no 2023.g. līdz 2026.g. ieplānots vākt paraugus 3 grupās: bērni (6-11 gadi), pusaudži (12-18 gadi) un pieaugušie (19-39 gadi); arodvidē un darba vidē esošie pētījumi - atkritumu pārstrādes un veselības nozarē strādājošie (medmāsas, ārsti, laboratorijas speciālisti). RSU plāno piedalīties visās 3 grupās populācijas pētījumos. Plānots darboties 6.darba paketē saistībā ar ķīmisko vielu riska novērtēšanas metodoloģiju analīzi darba vidē.

5. Citi jautājumi:

I.Mārtiņšone informē, ka 29.martā RSU Zinātnes nedēļas ietvaros plānota konferences sekcija "Session: Occupational and Environmental Health", kur ir uzaicināta Marike Kolossa- Gehring (UBA, Vācija) dalīties par biomonitoringa pieredzi Vācijā, izpētes piemēriem un guvumiem sabiedrības un vides veselības uzraudzībā, un ieplānota paneļdiskusija, kurā M.Kolossa - Gehring piedalīsies kā Eiropas eksperts un HBM4EU projekta galvenais līderis; 26.-27.aprīlī Rīgā notiks PARC projekta nacionālo kontaktpunktu tikšanās.

U.Berķis ziņo, ka Apvārsnis Eiropa ietvaros paredzēta jauna partnerība saistībā ar pesticīdu pētījumiem un Latvijas zinātnes padome iesaistīsies 2 projektu konkursos par lauksaimniecības datiem (pesticīdi, augu aizsardzības līdzekļi, minerālmēsli).

Dz.Mozgis rosina Latvijas ārstu biedrības locekli Biomonitoringa padomē aizstāt ar Sabiedrības veselības speciālistu asociācijas vai Ģimenes ārstu asociācijas pārstāvi.

I.Mārtiņšone ziņo par tālāko virzību SPECIMen pesticīdu pētījumu-zinātnisko rakstu gatavošana.

Padomes priekšsēdētājs pasludina sēdi par slēgtu.
Sēde tiek slēgta plkst. 16:10.

Padomes priekšsēdētājs

Protokolēja:
22.02.2023.

 Dz. Mozgis
 I. Mārtiņšone